

Jozef, een type van Israëls Messias (1)

De geschiedenis van Jozef kent veel dieptepunten, maar ook een schitterende ontknoping: Jozef, die zijn broers vol liefde en compassie in de armen sluit. Voor velen niet meer dan een mooi (zondagsschool)verhaal met hier en daar een vleugje sentiment. Dat God echter een bijzondere bedoeling met deze geschiedenis heeft, blijkt alleen al uit de grote plaats die Hij in het boek Genesis ervoor heeft ingeruimd.

Maar liefst 12 van de 50 hoofdstukken in het eerste Bijbelboek zijn aan Jozef gewijd, terwijl de verhouding in tijdspanne slechts slechts 93 jaar van de ongeveer 2000 jaar is die dit hele boek omvat.¹ Wie de geschiedenis zorgvuldig bestudeert, beseft waarom God zoveel details heeft laten beschrijven. Een Goddelijk artistiek meesterwerk, waarin *'de Geest van Christus Zijn lijden en Zijn heerlijkheid'* (1 Petrus 1:11) in de geschiedenis van Jozef vervlochten heeft.

EEN WONDERLIJK BEGIN

De beschrijving van Jozefs leven begint heel wonderlijk met: *'Dit zijn de afstammelingen van Jakob'* (37:2). Je zou vervolgens een lijst van namen verwachten, maar opvallend genoeg wordt alleen Jozef genoemd, die grotendeels de hoofdpersoon in de resterende hoofdstukken blijkt te zijn. Het Hebreeuwse woord voor 'afstammelingen' (toledot) kan ook met 'geschiedenissen' vertaald worden. Er staat dan: *'Dit zijn Jakobs geschiedenissen'* (St.Vert.). Maar die geschiedenissen van Jakob, zijn eigenlijk de geschiedenissen van Jozef. Oftewel: de ware geschiedenis van Jakob lees je in de geschiedenissen van Jozef. Jozefs wonderlijke levensroute is immers gericht op de verlossing van zijn volk. Of, zoals Jozef het later zelf zou verwoorden: *'God heeft mij vóór jullie uit gezonden, om voor jullie een overblijfsel veilig te stellen op aarde, en jullie door een grote uitredding in leven te houden'* (45:7).

Je zou kunnen zeggen dat het herstel en dus de feitelijke geschiedenis van Israël pas begint bij de openbaring van de Messias. Dan zal de verlossing en het herstel van Israël werkelijkheid worden en zullen zij vervolgens tot heil en zegen van de volken worden. In dit en het volgende artikel beperken we ons tot enkele hoofdlijnen die u misschien aanmoedigen om nog veel meer parallellen tussen Jozef en de Meerdere van Jozef in relatie tot Zijn volk Israël te ontdekken. Want hoe wel we veel persoonlijke lessen in het leven van Jozef mogen ontdekken, staan de verheerlijking van de Messias en de verlossing van Zijn volk Israël in deze geschiedenis centraal.

KWAAD GERUCHT

'En Jozef bracht het kwade gerucht over hen aan zijn vader over' (Genesis 37:2). Het is een van de teksten die vaak moralistisch worden uitgelegd: Jozef zou een klikspaan zijn. Maar Jozef klikte niet, hij had zorg over zijn broers en getuigde dat hun werken boos waren, zoals later de Heere tot Zijn broers zou zeggen: *'De wereld kan u niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van haar getuig dat haar werken slecht zijn'* (Johannes 7:7).

De daarop volgende tekst onthult de exclusieve liefde die Jozef van zijn vader ontving: *'Israël had Jozef meer lief dan al zijn andere zonen, want hij was voor hem een zoon van zijn ouderdom.'* Eeuwen later zou een stem uit de wolk klinken: *'Dit is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb; luister naar Hem!'* Dat gebeurde (op de berg der verheerlijking) terwijl *'Zijn gezicht straalde als de zon en Zijn kleren wit werden als het licht'* (Matteüs 17:2,5). Is het niet opmerkelijk dat we aansluitend over Jozef lezen: *'Ook liet hij (Jakob) een veelkleurig gewaad voor hem maken'*? Dit veelkleurige gewaad getuigt van eer, aanzien en adeldom. Denk aan de parallel met Lucas 19, waarin de Heere wordt voorgesteld als een mens van hoge geboorte, die naar een ver land reisde om voor zich een koninkrijk in ontvangst te nemen. Maar ook Jezus' geslachtsregister bewijst ondubbelzinnig Zijn adeldom: *'de Zoon van David, de Zoon van Abraham'* (Matteüs 1:1).

Jozef werd door zijn pronkgewaad overduidelijk in zijn verheven positie van zijn broers onderscheiden. Op vergelijkbare wijze droeg de Heere Jezus een gewaad dat Hem van ieder ander mens onderscheidde. Het waren de geloofsbrieven van het profetische Woord die Hem vergezelden, alsmede de krachten, wonderen en tekenen, die Hem als de beloofde Koning herkenbaar maakten. Tijdens zijn toespraak op de Pinksterdag getuigt Petrus: *'Jezus de Nazarener, een Man Die u van Godswege aangewezen is door krachten, wonderen en tekenen, die God in uw midden door Hem gedaan heeft, zoals u ook zelf weet'* (Handelingen 2:22).

JOZEFS DROMEN

Ook in dit opzicht moeten we ‘de zondagsschoolles’ herzien. De dromen van Jozef waren geen dagdromen om de realiteit te ontvluchten. Ze waren door God Zelf als profetische vergezichten ingegeven. Zoals de schoven en zelfs de zon, de maan en elf sterren zich voor zijn schoof neerbogen, zou Jozef eens heersen over zijn ouders en zijn broers. Zo luidde Gabriëls aankondiging van Jezus’ geboorte: *‘Hij zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genoemd worden, en God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn tot in eeuwigheid en aan Zijn Koninkrijk zal geen einde komen’* (Lucas 1:32-33).

HAAT EN JALOEZIE

‘Toen zijn broers zagen dat hun vader hem meer liefhad dan al zijn broers, haatten zij hem en konden niet vriendelijk meer tot hem spreken’ (Genesis 37:4).

Let wel, er staat niet: ‘zij wilden niet’, maar: ‘zij konden niet vriendelijk tot hem spreken’. Zo hoog was de haat tegen hem gerezen, dat – hoewel hij hun broer was – elke vorm van genegenheid was uitgesloten. Toen Jozef zijn dromen vertelde, *‘haatten zij hem nog meer’* (37:5,8). En dan de opmerkelijk ambivalente reactie van Jakob, die hem eerst bestraft: *‘Moeten wij, namelijk ik, je moeder en je broers, soms naar je toe komen om ons voor jou ter aarde neer te buigen?’* (37:10) en we daarna lezen: *‘Zijn broers waren jaloers op hem, maar zijn vader hield de zaak in gedachten’* (37:11).

Zo lezen we van Maria dat zij alle woorden, die over haar Kind gesproken waren bewaarde en overlegde in haar hart (Lucas 2:19,51). Maar denk ook aan de ontstane vertwijfeling toen de Heere Zichzelf in de synagoge van Kapernaüm openbaarde als *‘het brood dat uit de hemel was neergedaald’* en de reactie van Zijn volksgenoten: *‘Is Hij niet Jezus, de zoon van Jozef, van wie wij de vader en moeder kennen? Hoe kan Hij dan zeggen: Ik ben uit de hemel neergedaald?’* En: *‘Dit woord is hard; wie kan het aanhoren?’* (Johannes 6:42, 60).

**De dromen van Jozef waren door God Zelf
als profetische vergezichten ingegeven.**

Wat kan het ons verdriet doen, als we constateren dat nog veel volksgenoten van de Heere Jezus hun hart voor Hem hebben toegesloten. Moge onze woorden en daden van Zijn liefde en waarheid getuigen. En laat Paulus’ wens en gebed, ook het onze zijn: *‘Broeders, de oprechte wens van mijn hart en mijn gebed tot God voor Israël is gericht op hun zaligheid’* (Romeinen 10:1).

✍️ **TON STIER**

1 De beschrijving van Jozefs geschiedenis begint op zijn 17e (37:2). Op 30-jarige leeftijd staat hij voor de Farao (41:46). Hij sterft als hij 110 jaar oud is (50:26).

Jozef, een type van Israëls Messias (2)

Jozefs broers konden niet meer 'in vrede' met hem spreken na zijn profetische dromen (zie Het Zoeklicht nr. 4). Toch stuurt Jakob Jozef naar zijn vijandige broers te Sichem. Wat bewoog Jakob om zijn meest geliefde zoon naar deze vijandige omgeving te sturen?

Directe aanleiding dat Jakob over de welstand van zijn zoons geïnformeerd wilde worden, vinden we in de geschiedenis van Genesis 34. De broers hadden de schandaad jegens hun zuster Dina op de Sichemieten gewroken en daarmee de toorn van de inwoners van het land op zich geladen. Merkwaardig echter dat Jakob, hoewel hij weet heeft van de grimmige sfeer in Sichem en de vijandige gezindheid van de broers jegens Jozef, deze toch stuurt.

GOD ZENDT ZIJN GELIEFDE ZOON

Wie echter oog heeft voor de typologie, herkent de weg van Israëls Messias. Ondanks Gods voorkennis dat zij – evenals Jozefs broers – zouden zeggen: *'Wij willen niet dat deze man koning over ons wordt'* (Lucas 19:14), zond Hij toch Zijn geliefde Zoon.

Jozefs antwoord aan zijn vader was kort, maar veelzeggend: *"Zie hier ben ik."* Het is de vertaling van het Hebreeuwse woord 'hineni' dat veelal de betekenis heeft van volkomen gehoorzaamheid en bereidwilligheid (zie o.a. Genesis 22:1,7,11; Exodus 3:4; Jesaja 6:8). Herkenbaar in de woorden van de Heere Jezus: *'Ik ben uit de hemel neergedaald, niet opdat Ik Mijn wil zou doen, maar de wil van Hem Die Mij gezonden heeft'* (Johannes 6:38, zie o.a. ook Psalm 40:8,9).

VAN ANGSTWEKKEND LIJDEN TOT MAJESTUEUZE HEERLIJKHEID

Vanaf dat moment begint voor Jozef de weg van lijden, die uiteindelijk in heerlijkheid zou uitmonden. Ook voor ons een troostrijke les: *'indien wij delen in Zijn lijden, is dat om ook te delen in Zijn verheerlijking'* (Romeinen 8:17).

Jozefs lijden begint met een angstwekkende wreedheid: *'En het gebeurde, toen Jozef bij zijn broers was gekomen, dat zij Jozef zijn gewaad uittrokken, het veelkleurige gewaad dat hij droeg, en zij namen hem en gooiden hem in de put. De put nu was leeg, er stond geen water in'* (Genesis 37:23-24).

Het uittrekken van zijn gewaad spreekt van diepe vernerding. Die onderging de Heiland ook toen Hij van Zijn *'als één geweven naadloos kleeft'* (beeld van volmaaktheid) werd ontdaan (Johannes 19:23). Paulus zou later schrijven: *'Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem'* (2 Korintiërs 5:21). Natuurlijk was Jozef niet zondeloos, hoewel de Schrift geen enkele zondige gedachte of handeling van hem noemt.

Als wij denken aan de diepte van Jezus' lijden, is dat vaak de onbeschrijflijke wreedheid van de kruisdood. Met name de Psalmen beschrijven echter de angstwekkende nood van Zijn ziel, als een – in tegenstelling tot die van Jozef – kuil vol kolkend water en modderig slijk, waarin Hij dreigde weg te zinken (Psalm 40:3; 69:15). Denk ook aan de machten der duisternis die hun lusten op de Heere hebben botgevierd: *'Zij hebben hun muil tegen mij opengesperd als een verscheurende en brullende leeuw'* (Psalm 22:14). En de broers? Zonder enig mededogen *'gingen zij zitten om de maaltijd te gebruiken'* (Genesis 37:25). Psalm 69:21 zegt: *'Smaad heeft mijn hart gebroken en ik ben zeer zwak; ik heb gewacht op medeleven, maar het is er niet, op troosters, maar ik heb ze niet gevonden.'*

Opvallend dat dit kwaad pas tot hen doordrong toen zij zelf in benauwdheid waren gebracht en beleden: *'Werkelijk, wij zijn schuldig vanwege onze broer. Wij zagen zijn zielsbenauwdheid toen hij ons om genade smeekte, maar wij luisterden niet! Daarom komt deze benauwdheid over ons'* (Genesis 42:21).

RECHTSZITTING

Zo herkennen we – alvast vooruitlopend op de geschiedenis – de verwerping van de Meerdere van Jozef door zijn broeders. Maar ook hun bekering, met als gevolg hun

redding en verlossing. Denk bijvoorbeeld aan Petrus' toespraak tot zijn volksgenoten in Handelingen 3: *'De Vorst van het leven hebt u gedood, Die God uit de doden opgewekt heeft, waarvan wij getuigen zijn... En nu weet ik, broeders, dat u het uit onwetendheid gedaan hebt, evenals uw leiders, maar God heeft op die manier vervuld wat Hij bij monde van al Zijn profeten aangekondigd had, namelijk dat de Christus lijden zou. Kom dus tot inkeer en bekeer u, opdat uw zonden uitgewist worden en er tijden van verkwikking zullen komen van het aangezicht van de Heere, en Hij Jezus Christus zal zenden, Die tevoren aan u verkondigd is. Hem moet de hemel ontvangen tot de tijden waarin alle dingen worden hersteld, waarover God gesproken heeft bij monde van al Zijn heilige profeten door de eeuwen heen'* (vers 15,17-21).

Het lijkt een vorm van rechtszitting. Petrus houdt zijn broeders verantwoordelijk voor 'de dood van de Vorst van het leven', Die evenals Jozef voor zilverlingen werd verkocht (verg. Genesis 37:28, Matteüs 26:15, 27:9). Maar dan komt hij met verzachtende omstandigheden dat zij het uit onwetendheid hebben gedaan. Daarna volgt de belangrijke onthulling dat God dit alles Zelf tevoren heeft bepaald en door Zijn profeten heeft aangekondigd, *'namelijk dat de Christus lijden zou'*.

Vervolgens komt de oproep: *'Kom dus tot inkeer en bekeer u,'* met als belofte: *'opdat uw zonden uitgewist worden.'* Maar let wel, de bekering van Israël als volk zal nog veel meer zegen tot gevolg hebben. De Meerdere van Jozef,

Die nu nog in de hemel verborgen is, zal opnieuw tot hen gezonden worden, met als gevolg dat, zoals Petrus verwoordt: *'er tijden van verkwikking zullen aanbreken en alle dingen zullen worden hersteld.'*

WERKEND NAAR EEN CLIMAX

Als we nu even de draad van de geschiedenis vanaf Genesis 42 oppakken, zien we Jozef als onderkoning in Egypte. Hoewel nog voor hen onherkenbaar, laat God wonderlijke gebeurtenissen in het leven van zijn broers plaatsvinden. We lezen in Psalm 105: *'Hij riep een hongersnood over het land af, Hij liet het volledig aan brood ontbreken. Hij zond een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht. Men drukte zijn voeten vast in de boeien, hijzelf kwam in de ijzers. Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam, heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd'* (vers 16-19).

Prachtig dus te zien hoe de Heere de hand in alles had, hoe Hij door Jozef in de harten van de broers werkt, hen tot woorden van bekering leidt: *'wij zijn schuldig vanwege onze broer'*, met als climax het moment waarop Jozef zich aan zijn broers bekend maakt en hen troost met de woorden: *'God heeft mij vóór jullie uit gezonden, om voor jullie een overblijfsel veilig te stellen op aarde, en jullie door een grote uitredding in leven te houden'* (Genesis 45:7). In onze komende slotstudie meer over deze heerlijke gebeurtenis.

Jozef, een type van Israëls Messias (3)

Jozefs profetische dromen gaan in vervulling en er voltrekt zich een door God geregisseerde ontknoping. We nemen daarvoor deels Psalm 105 als leidraad.

In deze Psalm vinden we een schitterend commentaar op Israëls geschiedenis, met in het centrum Jozefs lijden en verhoging. We lezen in vers 16-22: *'Hij riep een hongersnood over het land af, Hij liet het volledig aan brood ontbreken Hij zond een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht. Men drukte zijn voeten vast in de boeien, hijzelf kwam in de ijzers. Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam, heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd. De koning stuurde boden en liet hem vrij, de heerser van de volken liet hem los. Hij stelde hem aan tot heer over zijn huis, tot heerser over al zijn bezit, om zijn vorsten zijn wil op te leggen en zijn oudsten wijsheid te leren.'*

VIJF BELANGRIJKE DINGEN WORDEN ONS HIER BEKENDGEMAAKT:

1. De hongersnood die over het land kwam, was niet zomaar een rampzalig natuurverschijnsel. Het was de HEERE Zelf, Die het *'volledig aan brood liet ontbreken'*.

Een wonderlijke weg, die de Heere vaker met Zijn volk zou gaan, zoals tijdens hun woestijnreis: *'Hij liet u hongernelijden en Hij liet u het manna eten, dat u niet kende en ook uw vaders niet gekend hadden, om u te laten weten dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond van de HEERE komt'* (Deuteronomium 8:3).

2. De HEERE bewaarde hen echter voor de hongerdood door 'een man' voor hen uit te zenden, die later hun broer Jozef bleek te zijn.

Heel opvallend dat de broers hem eerst aanduiden als 'die man': *'Die man, de heer van dat land, sprak harde woorden tegen ons en hield ons voor spionnen van het land'* (42:30);

'Toen zei die man, de heer van dat land, tegen ons: Hierdoor zal ik te weten komen dat u eerlijke mensen bent' (42:33);

'Die man heeft ons nadrukkelijk verzekerd...' (43:3);

'...want die man heeft tegens ons gezegd: U zult mij niet meer onder ogen komen, tenzij uw broer bij u is' (43:5);

'...Die man vroeg nadrukkelijk naar ons en onze familiekring: Leeft uw vader nog? Hebt u nog een broer?' (43:7).

Die mysterieuze man wordt niet alleen onderwerp van hun gesprek, maar hij lijkt wel een web om hen heen te spinnen,

waaruit alleen hij hen kan bevrijden. Het is frappant dat vandaag de dag veel Joden nog steeds over *die man* spreken. Maar dan over de Meerdere van Jozef. Zijn naam Jezus kunnen ze niet of nauwelijks over de lippen krijgen en spreken daarom over *die man* van Nazareth. Zijn Hebreeuwse naam Jesjoea (de HEERE is redding) is zelfs in de Talmoedische geschriften verbasterd tot Jesjoe, een acroniem die betekent: 'moge zijn naam en herinnering worden uitgewist'. Het leek er inderdaad op dat Jozefs naam en herinnering was uitgewist, totdat zij zelf in benauwdheid kwamen en tegen elkaar zeiden: *'Werkelijk, wij zijn schuldig vanwege onze broer. Wij zagen zijn zielsbenauwdheid toen hij ons om genade smeekte, maar wij luisterden niet! Daarom komt deze benauwdheid over ons'* (42:21).

3. Voordat Jozef zijn broers van de hongerdood kon redden, moest hij eerst zelf een diep lijden ondergaan: *'als slaaf verkocht, zijn voeten geboeid en in de ijzers gezet'*. IJzer, een beeld van genadeloze wrede hardheid, zoals Jezus' lichaam door spijkers aan het kruis genageld was. En dan volgt er opnieuw iets opmerkelijks: *'...heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd'*. Vinden we ook hier niet een wonderlijke parallel met betrekking tot Jezus, 'de Leidsman en Voleinder van het geloof'? *'Hij heeft om de vreugde die Hem in het vooruitzicht was gesteld, het kruis verdragen en de schande veracht en zit nu aan de rechterhand van de troon van God'* (Hebreeën 12:2). En dat alles uit liefde voor Zijn broers, want *'Hij neemt het nageslacht van Abraham aan. Daarom moest Hij in alles aan Zijn broeders gelijk worden (...) om de zonden van het volk te verzoenen'* (Hebreeën 2:16-17).

Dan krijgt Jozefs lijden een wending: *'De koning stuurde boden en liet hem vrij, de heerser van de volken liet hem los'*. Vergelijk Petrus' woorden op de Pinksterdag: *'deze Jezus, Die overeenkomstig het vastgestelde raadsbesluit en de voornemen van God overgegeven is, hebt u gevangengenomen en door de handen van onrechtvaardigen aan het kruis gespijkerd en gedood. God heeft Hem echter doen opstaan door de weëen van de dood te ontbinden omdat het niet mogelijk was dat Hij daardoor vastgehouden zou worden'* (Handelingen 2:23-24). In diezelfde toespraak onthult Petrus ook waarom

God de Christus heeft doen opstaan: namelijk ‘om Hem op zijn (Davids) troon te zetten’ (vers 30).

En dat bepaalt ons bij Jozefs verhoging, de vervulling van zijn vroegere profetische dromen: ‘Hij stelde hem aan tot heer over zijn huis, tot heerser over al zijn bezit, om zijn vorsten zijn wil op te leggen en zijn oudsten wijsheid te leren’ (zie Genesis 41:38-44).

DE ONTKNOPING

Dat brengt ons bij de emotionele ontknoping en apotheose: Jozefs bekendmaking aan zijn broers.

Tot zeven keer vinden we in deze geschiedenis dat Jozef huilde². De eerste twee keer trekt Jozef zich terug in zijn kamer en huilt. Wat de Evangeliën ons niet meedelen, vinden we hier door de Heilige Geest op tedere wijze geschilderd. Tweeduizend jaar heeft de Messias Zich voor Zijn volk onzichtbaar in Zijn heiligdom teruggetrokken. Maar Zijn hart blijft ook vandaag onverminderd in ontroering naar Zijn broers uitgaan.

Totdat Jozef zich niet langer kan bedwingen en roept: ‘Laat iedereen van mij weggaan. Er stond niemand bij hem, toen Jozef zich aan zijn broers bekendmaakte’ (45:1). Dit was een zaak tussen Jozef en zijn broers, zoals de Heere ook zegt in Hosea 5: ‘Ik ga en keer terug naar Mijn woonplaats, totdat zij zich schuldig weten en Mijn aangezicht zoeken. In hun benauwdheid zullen zij Mij ernstig zoeken’ (vers 15).

Wat moet er door hen zijn heengegaan toen zij hoorden: “Ik ben Jozef”? Hun reactie laat zich verstaan: ‘zijn broers waren niet in staat om hem antwoord te geven, want zij waren door schrik overmand’ (45:3). Zonder het te weten hadden zij reeds driemaal voor ‘die man’ hun knieën moeten buigen, maar nu bleek die man hun broer Jozef te zijn. In Zacharia 12:10 voorzegt de Heere Jezus Zijn toekomstige openbaring aan Zijn volk: ‘Zij zullen Mij (!) aanschouwen, Die zij doorstoken hebben.’

OM U IN HET LEVEN TE BEHOUDEN

Toch komt er geen verwijt over Jozefs lippen, dan alleen de uitnodiging: “Kom toch dicht bij me!” En zij kwamen dichterbij. ‘Toen zei hij: Ik ben Jozef, jullie broer, die jullie naar Egypte verkocht hebben’ (45:4). Dan volgt de verklaring van Jozefs raadselachtig³ handelen: ‘God heeft mij vóór jullie uit gezonden tot behoud van jullie leven.’

Wat een geweldige toekomst wacht het gelovig overblijfsel van Israël bij de komst van de Messias. Laten we hen echter tot die tijd het rijke Evangelie van Christus’ liefde en genade niet onthouden!

TON STIER

¹ Zie verklaring de verklaring van Zijn Naam in Matteüs 1:21.

² Zie Genesis 42:24; 43:30; 45:14,15; 46:29; 50:1,17.

³ Zie o.a. Jesaja 29:14.